

1. Këndi i rënies së rrezeve të Diellit në Tokë në orën 12.00 është më i madh, ndërsa në orën 14.00 është më i vogël.

a) Në ç'orë temperaturat e ajrit në Tokë janë më të mëdha?

1 pikë

Përgjigje:

Temperatura e ajrit në Tokë është më e lartë në orën 14.00 dhe jo në orën 12.00, pavarësisht se këndi i rënies së rrezeve të Diellit është më i madh në orën 12.

Nxënësi fiton:

1 pikë nëse përcakton se temperatura e ajrit është më e lartë në orën 14.00

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

b) Argumentoni përgjigjen tuaj.

3 pikë

Kjo ndodh pasi temperaturat e ajrit në Tokë ngrohen më tepër nga rrezatimi tokësor, sesa nga rrezatimi diellor. Deri në orën 12.00 toka merr vazhdimisht nxehtësi nga dielli, dhe më pas e lëshon nxehtësinë në ajër. Për këtë arsye, temperatura e ajrit është më e lartë në orën 14.00 sesa në orën 12.00.

Nxënësi fiton:

3 pikë nëse bën shpjegimin e saktë

2 pikë nëse shkruan faktin që toka ngrohet më shumë nga rrezatimi tokësor dhe më pas e lëshon rrezatimin në ajër

1 pikë nëse shkruan vetëm që toka ngrohet më shumë nga rrezatimi tokësor.

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

2. Lëvizjet e pllakave tektonike formojnë tipa të ndryshëm kufijsh midis tyre.

a) Përcaktoni llojin e kufijve në figurën 1 dhe figurën 2.

2 pikë

Përgjigje:

Figura 1: - kufij divergjentë

Figura 2: - kufij konvergjentë

Nxënësi fiton:

2 pikë nëse përcakton të dy tipet e kufijve

1 pikë nëse përcakton njërin prej tyre

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

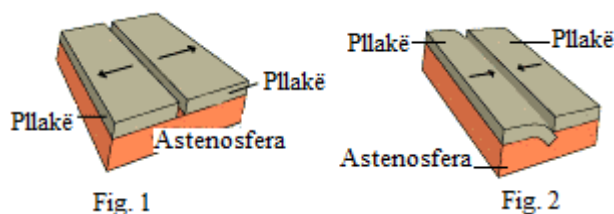

Fig. 1

Fig. 2

b) Shpjegoni se çfarë ndodh në figurën 1.

4 pikë

Përgjigje:

Figura 1 tregon kur dy pllaka largohen nga njëra – tjetra. Gjatë largimit nga njëra – tjetra të të dyja pllakave, krijohet mes tyre një e çarë e thellë e quajtur rift. Në të çarën e krijuar, del në sipërfaqe të tokës, magma që vjen nga astenosfera. Kjo magmë depozitohet në të dyja anët e riftit dhe formon në oqeanë koren mesoqeanike

Nxënësi fiton:

4 pikë nëse për shpjegimin e saktë sa më sipër

3 pikë nëse shkruan se pllakat largohen nga njëra tjetra, gjatë largimi krijohet një e çarë dhe se nga e çara del magma

2 pikë nëse shkruan se pllakat largohen nga njëra tjetra, gjatë largimi krijohet një e çarë

1 pikë nëse shkruan se pllakat largohen nga njëra - tjetra

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

c) Formimin e cilës pjese të rruzullit tokësor shpjegon kjo teori.

1 pikë

Shpjegojnë se si janë formuar oqeanet.

Nxënësi fiton:

1 pikë nëse shkruan se janë formuar oqeanet.

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

3. Lumenjtë formojnë tipe të ndryshme grykëderdhjesh.

a) Identifikoni tipin e grykëderdhjes së lumit në figurën e mëposhtme.

1 pikë

Përgjigje:

Tipi: Grykëderdhje në formë delte.

Nxënësi fiton:

1 pikë nëse përcakton tipin e saktë

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

b) Argumentoni faktorët që ndikojnë në krijimin e saj.

4 pikë

a) Argumenti: kur deti është i cekët, valët nuk kanë lartësi të madhe dhe kur maretë nuk kanë forcë të madhe sa të jenë në gjendje të heqin menjëherë depozitimet që sjell lumi. Në këtë mënyrë lumi ndahet në degëzime që hapin me vështirësi rrugën përmes materialeve të depozituara, duke formuar kështu grykëderdhjen në formë delte.

Nxënësi fiton:

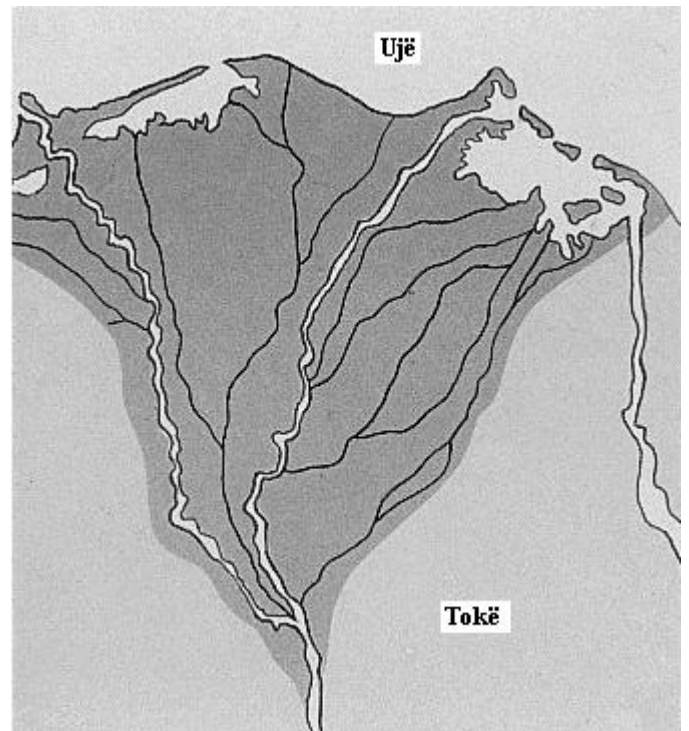
4 pikë nëse për shpjegimin e saktë sa më sipër

3 pikë nëse shkruan tre faktorët e formimit të deltës, pa bërë shpjegimin se si ndodh

2 pikë nëse dy faktorët e formimit të deltës, pa bërë shpjegimin se si ndodh

1 pikë nëse shkruan faktorët e formimit të deltës, pa bërë shpjegimin se si ndodh

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

4. Ndërtoni profilin topografik të vijës së hequr AB në hartën topografike të dhënë.

3 pikë

3 pikë nëse ndërton profilin e saktë

2 pikë Nëse ndërton pingulet (projeksionet) dhe kodrën e parë

1 pikë Nëse ndërton profilin e kodrës së parë **OSE** ndërton vetëm pingulet (projeksionet)

0 pikë Nëse e ndërton profilin gabim ose nuk e ndërton fare

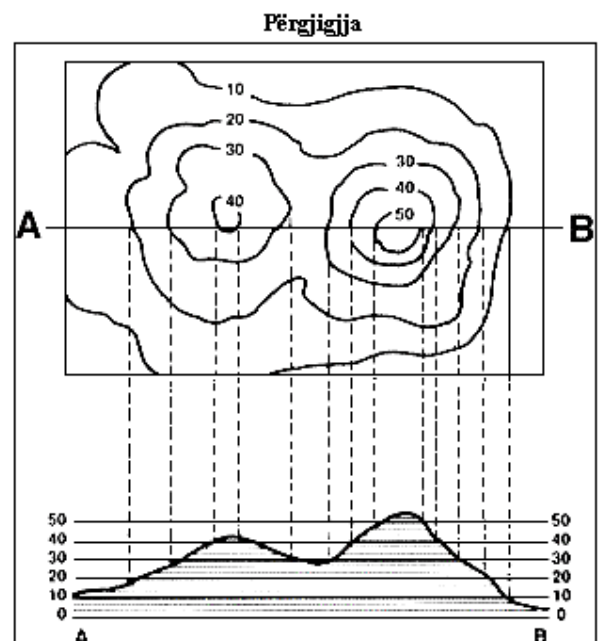
Shënim: nëse nxënësi e ndërton profilin pa hequr pingulet nuk fiton asnjë pikë

5. Sa është koha lokale e Ankarasë me gjatësi gjeografike lindore 33° , kur në Tiranë me gjatësi gjeografike lindore 20° , koha lokale është $13h05'$.

4 pikë

Gjejmë sa është ndryshimi i gjatësisë midis gjatësisë gjeografike midis Ankarasë dhe Tiranës.

$$33^{\circ} - 20^{\circ} = 13^{\circ}$$

24 h \longrightarrow 360°
1h \longrightarrow 15'

$$X = 360 \cdot 1/24 = 15^0$$

Toka për 1 orë (60') rrotullohet 15°, gjejmë sa minuta i duhen asaj për që të rrotullohet 1°.

60min \longrightarrow 15°

X min \longrightarrow 1°

$$X = 60 \cdot 1/15 = 4 \text{minuta}$$

Për 4min Toka rrotullohet 1°, gjejmë sa minuta i duhen asaj që të rrotullohet 13°.

Kështu:

Për 4 min \longrightarrow 1°

Për X min \longrightarrow 13°

$$X = 13 \cdot 4/1 = 52 \text{min}$$

Pra ndryshimi midis kohës lokale të Ankarasë dhe Tiranës është 52min.

Koha lokale e Ankarasë është $13\text{h}05' + 52' = 13\text{h}57'$

Nxënësi fiton:

4 pikë nëse bën një zgjidhje të plotë të ushtrimit.

OSE

3 pikë nëse gjen ndryshimin midis gjatësisë gjeografike të Ankarasë dhe Tiranës; gjen se për sa minuta rrotullohet Toka për 1° dhe gjen në minuta ndryshimin në grade të gjatësisë gjeografike midis Ankarasë dhe Tiranës

2 pikë nëse gjen ndryshimin midis gjatësisë gjeografike të Ankarasë dhe Tiranës, gjen se për sa minuta rrotullohet Toka për 1°

1 pikë nëse gjen ndryshimin midis gjatësisë gjeografike të Ankarasë dhe Tiranës.

0 pikë nëse e zgjidh gabim ose nuk e zgjidh fare

6. A është e mundur që një vend të jetë pjesë e disa rajoneve? Argumentoni përgjigjen tuaj nëpërmjet një shembulli konkret.

3 pikë

Model përgjigjeje:

Po, mund të jetë, pasi rajonet përcaktohen në mënyra të ndryshme; kjo varet nga qëllimi dhe objekti i rajonizimit. P.sh.

a) Pakistani është pjesë e rajonit fizik të Azisë Jugore

b) Është pjesë e rajonit të botës islame

c) Për nga zhvillimi ekonomik i përket Botës së Tretë

Nxënësi fiton:

3 pikë nëse pohon që është e mundur dhe nëse jep 3 këndvështrime të rajonizimit të një vendi.

2 pikë nëse pohon dhe jep 2 këndvështrime të rajonizimit të një vendi

1 pikë nëse pohon dhe jep 1 këndvështrim të rajonizimit të një vendi

0 pikë nëse thjesht pohon pa dhënë argument OSE nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

2. Në lidhje me termin “Lindja e Mesme” përcaktoni:

3 pikë

a) Lokacionin relativ

b) Pse është quajtur “e Mesme”

c) Shkruani dy shtete në përbërje të saj

Model përgjigjeje:

a) Shtrihet në jugperëndim të Azisë

b) Termi “e Mesme” e nënkupton atë në raport me Evropën

c) Arabia Saudite, Izraeli, Egjipti, Turqia, Libani, Siria etj.

Nxënësi fiton:

3 pikë nëse i përgjigjet saktë të tria pyetjeve

2 pikë nëse i përgjigjet saktë dy prej pyetjeve

1 pikë nëse i përgjigjet saktë një prej pyetjeve

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

7. Krahasoni Australinë me Zelandën e Re në aspektin natyror dhe gjeni dy ndryshime midis tyre. **2 pikë**

Model përgjigjeje:

a) Australia ka një reliev të rrafshët ndërsa Zelanda e Re malor

b) Australia ka pasuri të mëdha natyrore ndërsa Zelanda e Re i ka të kufizuara këto burime

c) Zelanda e Re ka klimë më të lagët se Australia

Nxënësi fiton:

2 pikë nëse gjen dy nga ndryshimet

1 pikë nëse gjen një nga ndryshimet

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

8. Bashkimi Evropian është shembull i bashkëveprimit ekonomik, kulturor, politik dhe rajonal.

Në ç' mënyrë shprehet kjo?

2 pikë

Model përgjigjeje:

Hapësira evropiane sot është e çliruar nga taksat doganore midis shteteve anëtare të BE, kanë një monedhë të vetme, janë hequr vizat, duke realizuar në këtë mënyrë lëvizjen e lirë të njerëzve.

Nxënësi fiton:

2 pikë nëse shkruan dy nga faktet e mësipërme (doganat, monedhën, vizat etj)

1 pikë nëse shkruan një nga faktet e mësipërme

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

A nënkupton ky bashkëveprim rrafshimin e identiteteve kulturore të shteteve që bëjnë pjesë në të? **1 pikë**

Model përgjigjeje

Bashkimi i popujve i realizuar nëpërmjet BE, nuk nënkupton rrafshimin e identiteteve kombëtare dhe kulturore të shteteve pjesëmarrëse në të, etj. Përkundrazi ato përbëjnë vlerë dhe janë pjesë e trashëgimive botërore dhe që mbrohen me ligj.

Nxënësi fiton:

1 pikë nëse shkruan se identitetet kulturore janë pjesë e trashëgimive botërore dhe mbrohen me ligj.

0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

9. Shpjegoni dallimin midis rajoneve funksionalë dhe atyre jofunksionalë, nëpërmjet shembujve konkretë.

3 pikë

Model përgjigjeje:

Një kriter i rëndësishëm për klasifikimin e rajoneve është ndërthurja e elementeve fizikë dhe atyre humane. P.sh. Antarktida është një kontinent për nga madhësia, por nuk përfaqëson një rajon funksional, ndërkohë që Amerika e Jugut p.sh. është një rajon gjeografik funksional, sepse ka të mishëruar tërësinë e faktorëve fizikë dhe humanë.

Nxënësi fiton:

3 pikë nëse shpjegon kriterin bazë të klasifikimit të këtyre rajoneve dhe jep shembujt përkatës për të dy tipet e rajoneve

2 pikë nëse shpjegon kriterin bazë dhe njërin nga tipat e rajoneve

1 pikë nëse shpjegon vetëm kriterin bazë të klasifikimit të këtyre rajoneve
0 pikë nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare

10. Shpjegoni tri nga përparësitë gjeografikë të rajonit të Evropës.

3 pikë

Model përgjigjeje:

- Vendndodhja e saj në qendër të hemisferave tokësore mundëson lidhje ekonomike me pjesët e tjera të botës.
- Vija e gjatë bregdetare dhe portet kanë mundësuar lidhjet detare me vendet fqinjë, si edhe kanë ndihmuar në zbulimet e mëdha gjeografike.
- Lumenjtë e shumtë përbëjnë një rrjet të dendur të rrugëve të brendshme ujore.

Nxënësi fiton:

3 pikë nëse shpjegon tre nga përparësitë

2 pikë nëse shpjegon dy nga përparësitë

1 pikë nëse shpjegon një nga përparësitë

0 pikë nëse thjesht identifikon përparësitë pa i shpjeguar (psh. Nëse shkruan vetëm “Vija e gjatë bregdetare”) OSE përgjigjet gabim OSE nuk përgjigjet fare.

11. Gjeni dhe vendosni në hartën e mëposhtme nëpërmjet numrave nga 1-10 respektivisht:

10 pikë

- Malet Pirenej
- Malet Atlas
- Malet Apenine
- Malet Pontike
- Gadishullin e Jutlandës
- Gadishullin e Azisë së Vogël
- Gadishullin e Krimesë
- Detin e Zi
- Kanalin e Suezit
- Ngushticën e Gjibraltarit

Nxënësi fiton nga 1 pikë për çdo element të vendosur saktë.

